

Model of Mangroves Managerial Conservation According to Self Sufficiency Doctrine and Community Engagement by Civil Societies and Local Administration Organization Prachuabkirikhan Province

Vorsit Charernputh¹ and Ritchart Insom²

Received	Reviewed	Revised	Accepted
15/10/2562	17/10/2562	27/12/2562	07/01/2563

Abstract

Model of Mangroves managerial conservation by Civil societies and Local Administration Organization Prachuabkirikhan Province. This research aimed to verified 1) Successes of Mangrove managerial conservation by Civil societies and Local Administration Organization Prachuabkirikhan Province. 2) Comparison of Successes of Mangrove managerial conservation by Civil societies and Local Administration Organization Prachuabkirikhan Province. 3) Correlation among Critical Successes Factors of Mangrove managerial conservation by Civil societies and Local Administration Organization Prachuabkirikhan Province, and forecasting Successes of Mangrove managerial conservation by Civil societies and Local Administration Organization Prachuabkirikhan Province. This was mixed research, qualitative approach was documentary analysis, observation, and in-depth interview. In the quantitative approach, the sample were residents of three Districts at numbers of 360 persons questionnaires as data collecting tools, stratified and random sampling were used. Documentary analysis and interpretation were qualitative analytical means. Descriptive statistics; percentages, mean and standard deviation were used, meanwhile, t-test, F-test (ANOVA), Pearson's correlation, Multiple regression were quantitative analytical methods.

Findings were as follows; (1) Successes of Mangrove managerial conservation by Civil societies and Local Administration Organization was moderate levels. (2) There was a statistical difference in sample attitude toward Successes of Mangrove managerial

¹ Lecturer of College of Management Innovation, Rajamangala University of Technology Rattanakosin, E-mail: worasitc@yahoo.com

² Lecturer of College of Management Innovation, Rajamangala University of Technology Rattanakosin, E-mail: ritichart@hotmail.com

conservation by Civil societies and Local Administration Organization at.05 level. (3) There was a positive correlation among Critical Successes Factors of Mangrove managerial conservation by Civil societies and Local Administration Organization Prachuabkirikhanat .01 statistical level, and could focus success of Mangrove managerial conservation at 30.7 Percent. And (4) Model of Mangrove managerial conservation succession was; household account performing, set up coordinated mangrove conservation organization, continuation attain meeting, recruit qualified leader, support leader preformation, brainstorming, Mangrove managerial conservation authorized by Public sectors, support law enforcement, Mangrove managerial conservation coordination.

Keywords: Mangrove Managerial, Conservation Success Community Engagement, Local Administration Organization Prachuabkirikhan Province

รูปแบบการจัดการอนุรักษ์พื้นที่ป่าชายเลนจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ด้วยการประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงและความผูกพันพื้นที่โดยชุมชนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

วรสิทธิ์ เจริญพุด³ และ ฤทธิชาติ อินโสม⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาความสำเร็จของการจัดการอนุรักษ์พื้นที่ป่าชายเลนของชุมชนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (2) เปรียบเทียบความสำเร็จของการจัดการอนุรักษ์พื้นที่ป่าชายเลนของชุมชนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการจัดการอนุรักษ์พื้นที่ป่าชายเลนของชุมชนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และ (4) นำเสนอรูปแบบความสำเร็จของการจัดการอนุรักษ์พื้นที่ป่าชายเลนของชุมชนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยผสานวิธีแบบตามลำดับขั้น (Sequential Methodology) กล่าวคือ มีทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยทำการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสำรวจเอกสาร การสัมภาษณ์ ผู้มีส่วนได้เสียหรือผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ตัวแทนภาคประชาชน สื่อมวลชนและผู้ประกอบการเลี้ยงกุ้งและปลาในพื้นที่ป่าชายเลน ผู้นำชุมชน นายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลผู้รับผิดชอบ งานจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งสิ้น 27 ราย การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้นำชุมชน ผู้บริหาร อปท. ประชาชนในพื้นที่ป่าชายเลน โดยทำการสุ่มตัวอย่าง แบบแบ่งชั้นภูมิขนาดตัวอย่าง จำนวน 360 ราย ใช้แบบสอบถามรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เอกสาร และข้อมูลจากคำสัมภาษณ์แล้วทำการตีความหาข้อสรุป การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติอ้างอิงใช้ การวิเคราะห์ ค่า ที ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความสัมพันธ์แบบค่าเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ

ผลการวิจัย พบว่า (1) ความสำเร็จของการจัดการอนุรักษ์พื้นที่ป่าชายเลนอยู่ในระดับปานกลาง (2) ความสำเร็จของการจัดการอนุรักษ์ป่าชายเลนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 เมื่อ

³ อาจารย์ประจำวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ e-mail: worasitc@yahoo.com

⁴ อาจารย์ประจำวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ e-mail: ritichart@hotmail.com

พิจารณาจากลักษณะประชากรของกลุ่มตัวอย่าง (3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อรูปแบบความสำเร็จการจัดการอนุรักษ์พื้นที่ป่าชายเลนของชุมชนร่วมกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพยากรณ์ความสำเร็จได้ร้อยละ 30.7 และ (4) รูปแบบความสำเร็จการจัดการอนุรักษ์พื้นที่ป่าชายเลนของชุมชนร่วมกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ประกอบด้วย การทำบัญชีครัวเรือน การจัดตั้งองค์กรดูแลรักษาป่า เข้าร่วมประชุมการรักษาป่าสม่ำเสมอ สรรหาผู้นำการรักษาป่า ให้ความร่วมมือกับผู้นำในการรักษาป่า ใช้ความคิดเห็นร่วมกันในการรักษาป่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมอบอำนาจการเฝ้าระวังรักษาป่า ร่วมกันจัดการจับกุมผู้บุกรุกทำลายป่าตามกฎหมาย ร่วมกันป้องกันการบุกรุกทำลายป่า

คำสำคัญ: การจัดการอนุรักษ์พื้นที่ป่าชายเลน, ความผูกพันของชุมชน, องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

บทนำ

ประเทศไทยมีพื้นที่ป่าชายเลนกระจายอยู่ใน 24 จังหวัด จากการสำรวจครั้งล่าสุด ในปี พ.ศ. 2547 พบว่าประเทศไทยมีพื้นที่ป่าชายเลนทั้งสิ้น 1460,621.87 ไร่ กระจายอยู่ในภาคตะวันออก จำนวน 152,309.76 ไร่ ภาคกลาง จำนวน 41,426.18 ไร่ ภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย จำนวน 177,293.32 ไร่ ภาคใต้ฝั่งอันดามัน จำนวน 1,089,592.61 ไร่ พื้นที่ป่าชายเลนของประเทศไทยสามารถแบ่งออกเป็นพื้นที่ป่าชายเลนที่มีความสมบูรณ์ มีชุมชนเข้าอยู่อาศัยเป็นบางส่วน พบมากในพื้นที่ ป่าชายเลนบริเวณชายฝั่งทะเลอันดามัน ในจังหวัด ระนอง พังงา กระบี่ สตูล ตรัง และจังหวัดภูเก็ต และ ป่าชายเลนอีกส่วนหนึ่งได้ถูกราชการบุกรุกครอบครองเข้าใช้ประโยชน์เพื่อการเลี้ยงกุ้ง มักพบมากในพื้นที่ ป่าชายเลนบริเวณภาคตะวันออกในจังหวัด ระยอง และจันทบุรี บริเวณภาคใต้ชายฝั่งอ่าวไทยและท้องที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราช และพื้นที่ป่าชายเลนที่เอกชนมีสิทธิครอบครองตามกฎหมาย และมีอาชีพการปลูกป่าชายเลน แต่ประสบปัญหาไม่คุ้มทุน จึงเปลี่ยนแปลงไปทำเป็นนาุ้ง และขายที่ดินให้กับเอกชน และปัจจุบันมีปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง พบมากในพื้นที่ป่าชายเลนบริเวณอ่าวไทยตอนบน ในจังหวัดฉะเชิงเทรา สมุทรปราการ สมุทรสาคร เพชรบุรี และจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ([http:// www.dmer.go.th_20](http://www.dmer.go.th_20) มิถุนายน 2561)

ป่าชายเลนเป็นทรัพยากรสำคัญ และมีประโยชน์อย่างมากเพราะป่าชายเลนเป็นแหล่งรวมของพืชและสัตว์ ไม่ว่าจะเป็นสัตว์น้ำ สัตว์บก สัตว์เลื้อยคลาน และนกนานาชนิด มีความสำคัญต่อการดำรงอยู่ของชีวิตมนุษย์ในหลายด้าน เช่น การทำฟืนและถ่าน การทำไม้เสาเข็มและไม้ค้ำยัน การสกัดสารแทนนินจากเปลือกไม้โกงกางเพื่อทำสี กาวและการฟอกหนัง และอื่น ๆ นอกจากนี้ ยังเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพ เป็นประโยชน์ด้านการประมง โดยที่เศษใบไม้และส่วนต่าง ๆ ของไม้ที่ร่วงหล่นจะถูกย่อยสลาย เป็นแหล่งอาหารให้สิ่งที่มีชีวิตระดับล่างของพืชมิตพลังงานในห่วงโซ่ของอาหาร ทำให้

เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยและอนุบาลตัวอ่อนของสัตว์น้ำเศรษฐกิจที่สำคัญ เช่น กุ้งกุลาดำ ปูดำ ปลากระพงขาว แต่ที่สำคัญที่สุดป่าชายเลนมีความสำคัญต่อการลดความรุนแรงของคลื่น ป้องกันการพังทลายของดินชายฝั่ง ช่วยชะลอความเร็วของพายุก่อนเข้าสู่ฝั่ง เป็นแหล่งกักเก็บตะกอนที่พัดพาจากฝั่งสู่ทะเล ช่วยเพิ่มพื้นที่ชายฝั่งและริมตลิ่งในกรณีภัยพิบัติจากคลื่นสึนามิ เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2548 เป็นตัวอย่างที่ดีของการที่มีป่าชายเลน ช่วยทำการชะลอความเร็วของคลื่นยักษ์ที่เข้าถล่มชายฝั่ง และชะลอเศษไม้และเศษตะกอนจำนวนมากที่จะเข้าทำลายชุมชนชายฝั่ง (<http://www.Krunok.net> สืบค้น 20 มิถุนายน 2561) จะเห็นได้ว่าผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการทำลายทรัพยากรป่าชายเลน ในลำดับแรกได้แก่ชุมชนในพื้นที่ที่ ลำดับต่อมาได้แก่ชุมชนในพื้นที่ข้างเคียง และประชาชนทั่วประเทศ คงไม่อาจหลีกเลี่ยงผลกระทบทางใดทางหนึ่งได้

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ได้ทรงเล็งเห็นความเสื่อมโทรมของพื้นที่ป่าชายเลน จากการบุกรุกของนายทุนที่หวังใช้ประโยชน์ส่วนตนและการถูกทำลายไปตามวิถีธรรมชาติ ทรงมีพระราชดำริให้จัดทำโครงการส่วนพระองค์เพื่อแก้ปัญหาเรื่องป่าชายเลน ดังเช่น โครงการแหลมผักเบี้ย จังหวัดเพชรบุรี นอกจากนั้น ทรงมีวิสัยทัศน์ ในการจัดการอนุรักษ์ธรรมชาติด้วยการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ฟื้นฟูป่าชายเลนเพื่อการจัดการแก้ปัญหาอย่างยั่งยืน และจากพระราชดำริดังกล่าว พื้นที่ที่ได้รับการแก้ไขปัญหาด้านป่าชายเลน อาทิเช่น โครงการพระราชดำริแหลมผักเบี้ย ที่สามารถ เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิง นิเวศ และเป็นแหล่ง เรียนรู้การจัดการอนุรักษ์ พื้นที่ป่าชายเลน อีกประการหนึ่ง

จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีพื้นที่ป่าชายเลนอยู่ 3122 ไร่ ในปี พ.ศ. 2543 และในปี พ.ศ. 2547 ได้ลดลงเหลือ 2706 ไร่ (<http://chm-thai.onep.go.th> สืบค้น 21 มิถุนายน 2562) จึงได้มีการอนุรักษ์ฟื้นฟู ป่าชายเลนจังหวัดประจวบคีรีขันธ์โดยความร่วมมือขององค์กรภาครัฐได้แก่การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยและชุมชนในพื้นที่ร่วมกันจัดสร้างแหล่งอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลนในรูปแบบศูนย์สิรินธรราชินีที่ตั้งอยู่ที่อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่ได้ทำการฟื้นฟูอนุรักษ์ป่าชายเลนอย่างเต็มรูปแบบด้วยความร่วมมือระหว่างชาวชุมชนปากน้ำปราณและการปิโตรเลียม แห่งประเทศไทยขณะที่ในพื้นที่อื่นโดยเฉพาะที่ดินป่าสงวน คลองบางนางรม ที่มีเนื้อที่กว่า 1017 ไร่ อยู่ห่างจากศาลากลางจังหวัดไม่เกิน 500 เมตร องค์การบริหารส่วนจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ยังไม่สามารถดำเนินการฟื้นฟูอนุรักษ์ป่าชายเลนได้ (<http://aiothainews.com> สืบค้น 20 มิถุนายน 2555) แล้วจึงจะนำพื้นที่ดังกล่าวไปสร้างบ่อขยะในป่าชายเลนดังกล่าวอีกด้วย นอกจากนั้นในพื้นที่ตำบลสามร้อยยอด อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นพื้นที่ที่มีป่าชายเลนอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ซึ่งได้ถูกบุกรุกเข้ามาทำลายแม้ว่าองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น เทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่ตำบลปากน้ำปราณและสามร้อยยอด จะพยายามเข้ามาจัดการอนุรักษ์พื้นที่ป่าชายเลนแต่ยังไม่มีประสิทธิภาพในเชิงประจักษ์เนื่องจากขาดการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่สำหรับอำเภอสามร้อยยอด มีพื้นที่ป่าชายเลนที่ได้รับการอนุรักษ์ในบางส่วนเช่นพื้นที่อุทยานสามร้อยยอดแต่พื้นที่ส่วนใหญ่ของ อำเภอสามร้อย

ยอต ยังไม่ได้รับการจัดการอนุรักษ์ป่าชายเลนเท่าที่ควรเช่นพื้นที่ บ้านหุบตาโคตร ตำบลเขาแดง เนื่องจากมีการทำการเลี้ยงกุ้งและเลี้ยงปลาตามบริเวณพื้นที่ป่าชายเลนที่เป็นพื้นที่อนุรักษ์ การกระทำดังกล่าวมีผลต่อความเสื่อมโทรมของพื้นที่ป่าชายเลนอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้และพบว่ยังไม่มีการดำเนินการใด ๆ จากหน่วยงานภาครัฐ ทั้งระดับจังหวัดและระดับท้องถิ่น

หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรจะมี ความชัดเจนในบทบาทการจัดการปัญหาอนุรักษ์พื้นที่ป่าชายเลนและทรัพยากรธรรมชาติ และชักชวนให้ชุมชนในพื้นที่ ให้ร่วมมือบทบาทที่ชัดเจนและแสดงออกถึงความผูกพันในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนที่ผูกพันกับพื้นที่ป่าชายเลนให้ริเริ่มดำเนินกิจกรรมจากภายในชุมชนและขยายตัวเป็นเครือข่าย เพื่อการจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนเสริมสร้าง พฤติกรรมของผู้คนในชุมชนให้มีความรักและผูกพันกับป่าชายเลนเพื่อเป็นปัจจัยหลักในการปฏิบัติการอนุรักษ์ป่าชายเลน และเพื่อให้พฤติกรรมดังกล่าวเกิดประสิทธิผลสูงสุด ควรจะเริ่มต้นจากตนเองและครอบครัวไปสู่ชุมชน ด้วยการน้อมนำแนวพระราชดำริ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การดำเนินชีวิตของชุมชนและภาครัฐโดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นหน่วยงานใกล้ชิดประชาชนที่สุดควรริเริ่มน้อมนำแนวพระราชดำริ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็น ตัวแบบในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติป่าชายเลนอย่างยั่งยืน พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนของชาวประจวบคีรีขันธ์ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติป่าชายเลนด้วยความผูกพันและพร้อมร่วมกันพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อเป็นตัวแบบในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่อื่น ๆ ของประเทศ ปัจจุบันภาคประชาชนมีความตื่นตัวในการมีส่วนร่วมเพื่อจัดการทรัพยากรธรรมชาติเพิ่มมากขึ้น ส่วนหนึ่งมาจากการรับทราบหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช และน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระองค์ไปประยุกต์ใช้สามารถดำเนินการจัดการปัญหาทรัพยากรธรรมชาติได้อย่างยั่งยืน ในหลายพื้นที่ที่ปรากฏจากโครงการตามแนวพระราชดำริ อาทิ โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มปากพนัง โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมหนองผักเปี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และโครงการต่าง ๆ จำนวนมาก มีอาณามาเสนอได้ครบ สามารถให้การแก้ไขปัญหาการทำลายทรัพยากรธรรมชาติป่าชายเลนอย่างมีประสิทธิภาพและพัฒนาไปสู่แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอีกประการหนึ่งด้วย และตามหลักการจัดการภาครัฐสมัยใหม่ชุมชน จะต้องเข้ามามีบทบาทในการจัดการปัญหาของท้องถิ่น เพื่อการจัดการแก้ปัญหาอย่างยั่งยืน นอกจากผลลัพธ์จากการแก้ปัญหาด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติแล้ว ผลกระทบของการจัดการจะนำไปสู่เศรษฐกิจฐานรากที่จะเติบโตจาก รายได้จากการท่องเที่ยว และการจำหน่ายผลผลิตของชุมชนต่อนักท่องเที่ยวและเพื่อแสวงหาแนวทางที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและการ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รวมถึงการพัฒนา เศรษฐกิจฐานรากจาก รายได้จากการท่องเที่ยวและการจำหน่ายผลผลิตของชุมชนต่อนักท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพจึงต้องมีการศึกษารูปแบบชุมชนร่วมพัฒนาการจัดการพื้นที่ป่าชายเลนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงที่

ประสบความสำเร็จเพื่อเป็นต้นแบบนำร่องปัญหาการทำลายทรัพยากรธรรมชาติป่าชายเลนและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างมีประสิทธิภาพในพื้นที่ป่าชายเลนแห่งอื่น ๆ ของประเทศไทยขณะที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยการปกครองที่ใกล้ชิดกับประชาชนที่สุดควรมีบทบาทในเชิงการกำหนดและการนำนโยบายการจัดการอนุรักษ์พื้นที่ป่าชายเลนในพื้นที่รับผิดชอบโดยการให้ชุมชนในพื้นที่ที่มีความผูกพันกับป่าชายเลนที่ได้ใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพและประยุกต์นำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นกรอบในการดำเนินการสร้างต้นแบบเพื่อนำไปปฏิบัติให้เกิดประสิทธิผล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสำเร็จของการจัดการอนุรักษ์พื้นที่ป่าชายเลนของชุมชนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
2. เปรียบเทียบความสำเร็จของการจัดการอนุรักษ์พื้นที่ป่าชายเลนของชุมชนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์จากลักษณะประชากรของกลุ่มตัวอย่าง
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อรูปแบบ การจัดการอนุรักษ์พื้นที่ป่าชายเลนของชุมชนโดยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์กับความสำเร็จของการจัดการอนุรักษ์พื้นที่ป่าชายเลน
4. เพื่อนำเสนอรูปแบบ การจัดการอนุรักษ์พื้นที่ป่าชายเลนของชุมชนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ระเบียบวิธีการวิจัย

แหล่งข้อมูลการวิจัย ดำเนินการทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสำรวจเอกสาร (Documentary Analysis) และทำการสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม เพราะต้องการให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับผลลัพธ์ของการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติป่าชายเลน และการเปิดโอกาสให้ชุมชนที่ผูกพันกับพื้นที่มีส่วนร่วมในการดำเนินการ รวมไปถึงปัจจัยที่มีต่อความสำเร็จของการจัดการอนุรักษ์พื้นที่ป่าชายเลนมาประกอบการศึกษาวิจัย เชิงเอกสาร เมื่อได้ข้อสรุปจากการวิจัยเชิงเอกสาร แล้วผู้วิจัยทำการสอบถามผลที่ได้รับจากการศึกษาเอกสารด้วยการ ศึกษาวิจัยจากการสัมภาษณ์ ผู้มีส่วนได้เสียหรือผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ตัวแทนภาคประชาชน สื่อมวลชนและผู้ประกอบการเลี้ยงกุ้งและปลาในพื้นที่ป่าชายเลนที่จะสะท้อน การจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนโดยกำหนด ผู้รับการสัมภาษณ์ไว้ดังนี้ ผู้นำชุมชน นายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลผู้รับผิดชอบงานจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งสิ้น 27 ราย

การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้นำชุมชน ผู้บริหาร อบท. ประชาชนในพื้นที่ป่าชายเลน โดยทำการสุ่มตัวอย่าง แบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified Sampling) ขนาดตัวอย่างคำนวณด้วยสูตรของ Yamane (Sorachai Phisanbut, 2001: 106) กำหนดความคลาดเคลื่อน กำหนดให้เท่ากับร้อยละห้า ใช้แบบสอบถาม ที่ทำการทดสอบความเที่ยงตรงต่อไปการหาความเที่ยง (Reliability Test) ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ผ่านกระบวนการข้างต้น แล้วไปทดสอบกับประชาชนพื้นที่บริการของเทศบาลตำบลปรานบุรี จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Cronbach's alpha) ได้ค่า .857 จากนั้นทำการแจกและเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง ได้ 360 ชุด คิดเป็นร้อยละ 91

กลุ่มตัวอย่างเป็นประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลปากน้ำปรานบุรี องค์การบริหารส่วนตำบลสามร้อยยอดและองค์การบริหารส่วนตำบลเขาแดง อำเภอปรานบุรี อำเภอสามร้อยยอด อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 360 คน โดย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีลักษณะเป็นแบบสอบถาม (questionnaire) ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้น โดย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์การวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เอกสาร และข้อมูลจากคำสัมภาษณ์แล้วทำการตีความหาข้อสรุปและนำข้อสรุปมาประกอบกับการทบทวนวรรณกรรมแล้วจึงนำไปสร้างแบบสอบถามการวิจัยเชิงปริมาณ

ข้อมูลเชิงปริมาณใช้การบรรยายข้อมูลด้วยสถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบความสำเร็จของการจัดการอนุรักษ์ป่าชายเลนด้วย สถิติ t-test ANOVA F วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการจัดการอนุรักษ์พื้นที่ ป่าชายเลนโดยการน้อมนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ กับความสำเร็จของการจัดการอนุรักษ์พื้นที่ป่าชายเลน ด้วยสถิติ Pearson R และพยากรณ์ความสำเร็จของการจัดการอนุรักษ์พื้นที่ ป่าชายเลนและเสนอรูปแบบความ Multiple regression และนำเสนอตัวแบบความสำเร็จของการจัดการอนุรักษ์พื้นที่ ป่าชายเลนด้วยสมการถดถอยเชิงพหุ

ผลการวิจัย

1.ผลการศึกษาเชิงคุณภาพ

ปัญหาของพื้นที่ป่าชายเลน เริ่มจากการที่ป่ามีสภาพสมบูรณ์ กรมป่าไม้ในช่วงปีทศวรรษที่ ผ่านมาได้ให้เอกชนเช่าทำนากุ้ง ทำให้มีการทำลายพื้นที่ป่าชายเลน อย่างมาก และผู้เช่ายัง กีดกันไม่ให้ชาวประมงพื้นบ้านและชาวบ้านธรรมดาเข้าไปในพื้นที่เพื่อทำการประมงหรือ เก็บไม้โกงกางมาเผาถ่าน ทำให้เดือดร้อนในการประกอบอาชีพต่อมาเมื่อ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 และสมเด็จพระ

นางเจ้า สิริกิต พระบรมราชินี ได้ทรงรับทราบปัญหาและได้ทรงดำเนิน การแก้ปัญหา เริ่ม จากการ ทดลอง พัฒนาพื้นที่ป่าชายเลนเสื่อมโทรม ที่ ตำบล แหลมฝักเบี้ยว อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี เป็นต้นแบบในการจัดการอนุรักษ์ป่าชายเลนด้วยการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ ส่วนในพื้นที่ อำเภอบ้านนาบึง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ คณะรัฐมนตรี ในสมัย ของ พณฯ ท่าน นายชวน หลีกภัย ได้มีมติ มอบให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จัดทำโครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติเนื่องในโอกาสทรง ครองราชย์ปีที่ 50 ล้านไร่ เพื่อแสดงความจงรักภักดีและถวายเป็นพระราชสักการะ ในพื้นที่อำเภอบ้านนาบึง บริษัท ปตท. จำกัด ได้อำสาและมีเจตจำนงที่จะดำเนินการดังกล่าวในพื้นที่ หนึ่งล้านไร่ ณ ที่ ป่าชายเลนปากน้ำบ้านนาบึง และพัฒนาเป็น ศูนย์ศึกษาและเรียนรู้ระบบนิเวศป่าชายเลนสิรินาถราชินี ส่งผลให้ ป่าชายเลน ตำบลปากน้ำบ้านนาบึง ได้รับการฟื้นฟูอย่างสมบูรณ์และชาวชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการอนุรักษ์พื้นที่ดังกล่าวเนื่องจากมีความผูกพันและหวง ทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นแหล่งทำกิน ของพวกเขา และเป็นความผูกพันด้านจิตใจที่มีต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิตพระบรมราชินี ส่งผลให้ ไม่นานย่นเข้ามาบุกเบิกเพื่อแสวงประโยชน์จากป่าชายเลนใน พื้นที่ และ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ได้รับมอบหมายพันธกิจให้จัดการสภาพแวดล้อมและ ทรัพยากรธรรมชาติ ตามความในพระราชบัญญัติ องค์การบริหารส่วนตำบลและสภาตำบลจึงมีนโยบาย และโครงการอนุรักษ์ป่าชายเลน ในรูปแบบต่าง ๆ แต่มีปัญหาที่การขาดงบประมาณดำเนินการทำให้เกิด ประสิทธิภาพไม่เท่าที่ควร ขณะที่ชุมชนได้ตระหนักถึงการทำลายทรัพยากรป่าชายเลน มาพอสมควร ประกอบกับสมาชิกชุมชน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพประมงชายฝั่ง จึงมีความห่วงหา ทรัพยากรในการ ประกอบอาชีพ และในฐานะที่มีรายได้น้อย จึงครองตนอย่างพอเพียงและเริ่มมีการทำบัญชีครัวเรือน เพื่อความไม่ประมาทในการดำรงชีพ ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ที่กล่าวมาเป็นการศึกษาในพื้นที่ ตำบล ปากน้ำบ้านนาบึง ส่วนตำบลสามร้อยยอด อำเภอ สามร้อยยอด และ ตำบล เขาแดงอำเภอกุยบุรี สถานการณ์ยังมีปัญหาอยู่ เนื่องจาก การขาดความร่วมมือและอำนาจในการแก้ไขประกอบกับเป็นพื้นที่ ในลักษณะชนบท โกล จากศูนย์กลางการปกครอง ทำให้ผู้ประกอบการ สามารถยังคงประกอบกิจกรรม ทางด้านบ่อเลี้ยงและกระชังปลา และประชาชนในพื้นที่ส่วนมากยากจนทำให้ต้องดิ้นรนทุกวิถีทางเพื่อ ดำรงชีพจึงจะเลยการร่วมอนุรักษ์ป่าชายเลนดังกล่าว

สรุป การจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนโดยการประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงและ ความผูกพันในพื้นที่ของชุมชนที่ดำเนินการโดย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นได้แก่ องค์การบริหารส่วน ตำบลปากน้ำบ้านนาบึง องค์การบริหารส่วนตำบลสามร้อยยอด องค์การบริหารส่วนตำบลเขาแดง ประสบ ความสำเร็จระดับหนึ่ง โดยเฉพาะพื้นที่ป่าชายเลน ปากน้ำบ้านนาบึง ที่ได้รับการพัฒนาเป็น ศูนย์ศึกษา และเรียนรู้ระบบนิเวศป่าชายเลนสิรินาถราชินี เนื่องจากทุกภาคส่วน ระดม ทรัพยากร ความคิด และ ความผูกพันในพื้นที่ ประสานกันทุกฝ่ายทำให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ด้วยความจงรักภักดีใน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 และสมเด็จพระนางเจ้า สิริกิต พระบรมราชินี

2.ผลการศึกษาเชิงปริมาณ

2.1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ ระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่ การได้รับความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน ประสบการณ์ในการปลูกป่าและล่าสัตว์ในป่าชายเลน การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ และร้อยละโดยนำเสนอข้อมูลดังปรากฏ ผลผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ ประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลปากน้ำปราณบุรี องค์การบริหารส่วนตำบลสามร้อยยอดและองค์การบริหารส่วนตำบลเขาแดง อำเภอปราณบุรี อำเภอสามร้อยยอด อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล ดังนี้

เพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย จำนวน 239 คน คิดเป็นร้อยละ 66.4 ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 33.6

อายุ พบว่ามีอายุอยู่ในช่วง 25 – 35 ปี มากที่สุด จำนวน 194 คน คิดเป็นร้อยละ 53.9 รองลงมา อายุอยู่ในช่วง 18 – 24 ปี จำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 42.8 อายุระหว่าง 36 - 45 ปี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 3.1 อายุ 45 ปีขึ้นไป จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3 ตามลำดับ

อาชีพ พบว่ารับจ้างมากที่สุดจำนวน 356 คน คิดเป็นร้อยละ 98.9 รองลงมา เกษตรกรรมจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.8 รับราชการจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3 ค้าขายตามลำดับ

การศึกษา พบว่ามีระดับประถมศึกษา มากที่สุด จำนวน 185 คน คิดเป็นร้อยละ 73.7 รองลงมา มัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 23.9 มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.2 ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.4 ตามลำดับ

รายได้ พบว่า 8,000 – 12,000 บาท มากที่สุด จำนวน 221 คน คิดเป็นร้อยละ 61.4 รองลงมา รายได้ ต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 30.3 รายได้ 10,001 – 15,000 บาท จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 10.8 รายได้ 15,001 – 20,000 บาท 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.6 และรายได้มากกว่า 20,000 บาท จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.4 ตามลำดับ

ระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่ พบว่า อาศัยอยู่ระหว่าง 5 – 10 ปี มากที่สุด จำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 56.6 รองลงมา ระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่ 10 – 15 ปี จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 28.6 ระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่ 1 – 5 ปี จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 15.8 ตามลำดับ

ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน พบว่ามีความรู้ในระดับมากจำนวน 189 คน คิดเป็นร้อยละ 52.5 รองลงมา ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลนระดับปานกลางจำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 38.1 ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลนระดับมากที่สุด จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 6.1 และความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลนน้อยระดับจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.3 ตามลำดับ

ประสบการณ์ในการบุกรุกป่าและล่าสัตว์ในป่าชายเลนพบว่าอยู่ในระดับมากจำนวน 217 คน คิดเป็นร้อยละ 60.3 รองลงมา ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลนระดับปานกลางจำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 32.8 ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลนระดับมากที่สุด จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 6.1 และความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลนระดับมากที่สุดระดับน้อยจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.5 การอนุรักษ์ป่าชายเลนระดับมากที่สุดระดับน้อยจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.3 ตามลำดับ

2.2 ความสำเร็จของการจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนตามหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ในพื้นที่เทศบาลตำบลปากน้ำปราณ องค์การบริหารส่วนตำบลสามร้อยยอดและองค์การบริหารส่วนตำบลเขาแดง อำเภอปราณบุรี อำเภอสามร้อยยอด อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์พบว่า การจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน ในพื้นที่เทศบาลตำบลปากน้ำปราณ องค์การบริหารส่วนตำบลสามร้อยยอดและองค์การบริหารส่วนตำบลเขาแดง อำเภอปราณบุรี อำเภอสามร้อยยอด อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.12$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ด้านความเป็นธรรมในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ($\bar{X} = 3.16$) อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมา คือ ด้านความสมบูรณ์ของสภาพนิเวศ ($\bar{X} = 3.12$) อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ความปลอดภัยจากขยะเป็นพิษและมลภาวะด้านความ ($\bar{X} = 3.09$)

2.3 การเปรียบเทียบความสำเร็จของการจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน ในพื้นที่เทศบาลตำบลปากน้ำปราณ องค์การบริหารส่วนตำบลสามร้อยยอดและองค์การบริหารส่วนตำบลเขาแดง อำเภอปราณบุรี อำเภอสามร้อยยอด อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบจากสถานภาพส่วนบุคคล ได้แก่ เพศและอาชีพ เกษตรกรรมกับอาชีพจ้าง ของผู้ตอบแบบสอบถาม

2.4 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนกับความสำเร็จของการจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน ภาพรวมอยู่ที่.244** หมายถึงมีความสัมพันธ์ปานกลางค่อนข้างต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01เมื่อพิจารณารายปัจจัยพบว่า ความสำเร็จของการจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน สัมพันธ์กับ ปัจจัยด้าน การมีส่วนร่วม ด้วยความผูกพันในพื้นที่.268**หมายถึงความสัมพันธ์ระดับปานกลางค่อนข้างต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 และสัมพันธ์กับนโยบายและการนำนโยบายไปปฏิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น .140 หมายถึง ความสัมพันธ์ระดับต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความสัมพันธ์เชิงผกผันกับการประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงที่ .093 หมายความว่ามีความสัมพันธ์ระดับต่ำ ดังนั้นสำหรับการพยากรณ์ความสำเร็จของการจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนสามารถพยากรณ์ความสำเร็จของการจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนได้ร้อยละ44.7โดยมี ตัวแปรที่มีอำนาจการพยากรณ์ตามลำดับได้แก่ การทำบัญชีครัวเรือน

การจัดตั้งองค์กรดูแลรักษาป่า เข้าร่วมประชุมการรักษาป่าสม่ำเสมอ สรรหาผู้นำการรักษาป่า ให้ความร่วมมือกับผู้นำในการรักษาป่า ใช้ความคิดเห็นร่วมกันในการรักษาป่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมอบอำนาจการเฝ้าระวังรักษาป่า ร่วมกันจัดการจับกุมผู้บุกรุกทำลายป่าตามกฎหมาย ร่วมกันป้องกันการบุกรุกทำลายป่า

อภิปรายผลการวิจัย

ผลความสำเร็จของการจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนมีปัจจัยแห่งความสำเร็จ ประกอบด้วย การมีส่วนร่วม ด้วยความผูกพันในพื้นที่ นโยบายและการนำนโยบายไปปฏิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อพิจารณาผลการศึกษาเชิงปริมาณ พบว่า มีความสอดคล้องกับการศึกษาเชิงคุณภาพ แม้แนวผู้ตอบแบบสอบถามจะมีความเห็นต่อความสำเร็จของการจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรเมื่อจำแนกจากสถานภาพส่วนบุคคล ด้านเพศเนื่องจากเพศหญิงมีแนวโน้มที่จะห่วงแหนและผูกพันกับพื้นที่มากกว่าเพศชายทำนองเดียวกัน อาชีพเกษตรกรจะมี ความรู้สึกห่วงแหนปกป้องทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นแหล่งประกอบอาชีพมากกว่าอาชีพอื่นโดยเฉพาะอาชีพรับจ้างที่ไม่ได้ผูกพันกับพื้นที่เท่าที่ควร กรณีปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน ด้านการมีส่วนร่วม ด้วยความผูกพันในพื้นที่ที่จะมีผลต่อความสำเร็จเนื่องจากการจัดการภาครัฐสมัยใหม่ การจัดการใด ๆ ถ้าปราศจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ที่ผูกพันกับพื้นที่ที่ประกอบอาชีพเพื่อการดำรงชีวิต ทำนองเดียวกันปัจจัยนโยบายและการนำนโยบายไปปฏิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีส่วนสนับสนุนกิจกรรมใด ๆ ของภาครัฐและชุมชน ให้ประสบความสำเร็จ ในกรณีการประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นปัจจัยที่ผูกพันกับความสำเร็จของการจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรหมายความว่าถ้าไม่ปฏิบัติตาม หลักเศรษฐกิจพอเพียงจะไม่สามารถประสบ ความสำเร็จของการจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน ผลการศึกษา สอดคล้องกับการศึกษาของ Kantana Suwanno (2014) พบว่า ประชาชนมีพฤติกรรมอนุรักษ์ป่าชายเลนในระดับปฏิบัติเป็นบางครั้ง ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมอนุรักษ์ป่าชายเลนตามแนวทางพระราชดำริ คือ การใช้ประโยชน์จากป่าชายเลน ทศนคติที่มีต่อการอนุรักษ์ป่าชายเลน การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน อาชีพ ประมง และอาชีพส่วนตัว/ค้าขายทำนองเดียวกับ Seliya Suganan (2007) พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการจัดการทรัพยากรป่าชายเลน ได้แก่ ปัจจัยภายใน ประกอบด้วยบทบาทของผู้นำ และงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล ปัจจัยภายนอกได้แก่ นโยบายการกระจายอำนาจของรัฐ และนโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของรัฐและกระแสการพัฒนาที่ยั่งยืนและแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ปัจจัยด้านลบ ประกอบด้วย การขาดแคลนความรู้และเทคโนโลยีด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติการประสานงานกับหน่วยงานภายนอก ต้องปรับจิตสำนึกและส่งเสริมให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ส่วนการมีส่วนร่วมและความผูกพันในพื้นที่และการบังคับใช้กฎหมาย สอดคล้องกับงานของ Sakana Plathong and Jintana Plathong (2017) พบว่า ป่าชายเลนในพื้นที่

ที่ปลายแหลมของประเทศไทย ได้ถูกทำลายลดลงจากอุตสาหกรรมที่ใช้ถ่านหินเป็นพลังงานเชื้อเพลิง การตัดไม้เถาเถาทำฟัน และการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งที่ปล่อยน้ำเสีย บทความนี้พบว่า สาเหตุหลักของการลดลงของป่าชายเลน ประกอบด้วย การขาดความรู้ด้านสภาพนิเวศของป่าชายเลน การขาดการมีส่วนร่วมของชุมชน การละเลยการใช้กฎหมายต่อผู้กระทำผิด และอิทธิพลของกลุ่มประมงริมฝั่ง ขนาดใหญ่และขนาดกลาง การจัดการอนุรักษ์ป่าชายเลน ประเทศไทยต้องเริ่มต้นจาก การมีส่วนร่วมของชุมชนและภาครัฐในการจัดการระบบนิเวศของป่าชายเลน ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบนิเวศของป่าชายเลน ให้กับชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ลดการใช้พื้นที่ทำการประมงบริเวณป่าชายเลน พื้นที่ประมงชายฝั่ง รักษากฎหมายอย่างเคร่งครัดและความสำเร็จของการจัดการอนุรักษ์ป่าชายเลนสอดคล้องกับงานของ Nitinarth Charoenpokaraj (2011) พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสิ่งแวดล้อม และการประเมินผลการพัฒนาสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก มีแนวทางในการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ โดยมีกิจกรรมเก็บขยะ ผักตบชวา สาหร่าย ในคลอง การปลูกต้นกล้าลำพูและต้นโกงกางและการทำสวนผลไม้โดยใช้ปุ๋ยชีวภาพ ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ด้านปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการอนุรักษ์ ผลปรากฏทำนองเดียวกันกับ Somchai Photrakul (2011) พบว่า สภาพการบริหารจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในประเทศไทยในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยการบริหารจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในประเทศไทย ตามกรอบนโยบาย ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในภาพรวม เรียงจากมากไปหาน้อย คือ ปัจจัยภาวะผู้นำ ปัจจัยแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ปัจจัยค่าตอบแทนและสวัสดิการ ปัจจัยด้านสภาพการเมือง ปัจจัยลักษณะหน่วยงาน แนวทางสภาพการบริหารจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในประเทศไทยที่เหมาะสมกับบริบทในสังคมไทยคือต้องคำนึงถึงกาลเวลาในโลกของเทคโนโลยี ด้านการฟื้นฟูป่าชายเลนด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นไปในทางเดียวกันกับ Surin On-prom (2014) พบว่า การจัดการความเสี่ยงของสิ่งแวดล้อมศึกษากรณีหมู่บ้านเป็ดน้อย จังหวัดตราด ชายแดน กัมพูชา โดยการที่ มีการสร้างคณะกรรมการหมู่บ้านและใช้การประชุมระดมความคิดเห็นการจัดการป่าชายเลน ชุมชนได้รับการกระตุ้นให้มีส่วนร่วมในทุกะดับในการวางแผนและการจัดการป่าชายเลน และการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสถาบันในระดับชาติ และบทเรียนจาก บ้านเป็ดน้อย สามารถนำไปสู่การจัดการความเสี่ยงของการจัดการป่าชายเลน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการจัดการอนุรักษ์ป่าชายเลนประกอบด้วย การทำบัญชีครัวเรือน การจัดตั้งองค์กรดูแลรักษาป่า เข้าร่วมประชุมการรักษาป่าสม่ำเสมอ สรรหาผู้นำการรักษาป่า ให้ความร่วมมือกับผู้นำในการรักษาป่า ใช้ความคิดเห็นร่วมกันในการรักษาป่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มอบอำนาจการเฝ้าระวังรักษาป่า ร่วมกันจัดการจับกุมผู้บุกรุกทำลายป่าตามกฎหมาย ร่วมกันป้องกันการบุกรุกทำลายป่า

2. ภาครัฐทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและท้องถิ่นต้องประสานความร่วมมือกับชุมชนอย่างใกล้ชิดและมอบอำนาจอย่างเหมาะสมให้ชุมชนร่วมจัดการเฝ้าระวังป้องกันการบุกรุกทำลายป่า

3. ควรให้ความรู้ด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งโดยตรงและทางอ้อมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและทัศนคติด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ข้อเสนอการวิจัยครั้งต่อไป

ควรทำการศึกษาขนาดของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย และ การเสนอแนวทางเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

References

- Kantana Suwanno. (2014). *Factors Affecting Behaviors of Naklua Subdistrict Community, Kantang, District, Trang Province in Conserving Mangroves in Compliance with the Royal Initiative*. Master of Arts Thesis: Thaksin University
- Nitinarth Charoenpokaraj. (2011).: *Environmental Developing Participation of Riverine Community to Conserve Diversity of Bird Species and Riverine Flora in Bang Nang Lee Sub-district, Amphqawa District, Samutsongkram Province*. Research Report: Suan Sunandha Rajabhat University.
- Sakana Plathong and Jintana Plathong. (2017). *Past and Present Threats on Mangrove Ecosystem in peninsular Thailand*. [Online]
<http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.556.3700&rep=rep1&type=pdf> [20 January 2017]
- Seliya Suganan. (2007). *Mangrove Forest Management of Tambon Administrative Organization: a Case Study of Pakphoon Sub-district, Nakhon Sithammarat Province*. Master of Arts Thesis: Chulalongkorn University.
- Somchai Photrakul. (2011). *The Conservative Forest Resource Administration in Thailand*. Bangkok: Office of Forestry, Royal Forest Department.
- Sorachai Phisanbut. (2001). *Action research method*. Bangkok: Wittayapat Company.
- Surin On-prom. (2014). "Community Based Mangrove Forest Management in Thailand: Key Lesson Learned for Environmental Risk Management". *Sustainable Living with Environmental Risk*. 01 February 2014, 87-96.